

מסורת הש"ס

הכל לשם שמים. ואין דעמי אחריה לחיצת אישות אלל לחיצת קורבה ולעשות קורת רוח לאמה כשאלו מחצב את צמה: בתנ"י לא ילמד רווק סופרים. רווק פנוי בלא אשה: סופרים. מלמדי מינוקות. כלומר לא ירגיל רווק עצמו להיות מן הסופרים ונגמרת מפרש טעמא.

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין פב.

עין משפט
נר מצוה

קבד א מיי פכ"ב מהל' אסורי ביאה הלכ' יג ומיי פ"ב מהל' מ"ח הלכה ד מתנ לאוין קפב טושי"ע אה"ע סימן כב סעיף כ וי"ד סימן רמה סעיף כ כאן:

הכל לשם שמים. ועל זו אנו סומכין השמא שאנו משתמשים בנשים: לא ילמד רווק סופרים. פי' תלמידים רווק הוא אדם פנוי שלא נשא אשה מעולם ומרגום של ובחורים כשול ישאלו הוא רווקים (ששי"ע מ): ולא ירעה בהמה. מפני שיש לו תאווה יותר מאיש אחר שנשא אשה:

וכן לא תלמד אשה סופרים לא תרגיל עצמה להיות ממלמדי מינוקות: מי שאין לו אשה. בגמרא מפרש מאי היא: לא ירעה רווק אה סבהמות. שלא יתאווה לה: ולא יישנו עני רווקים בעולם אהת. שלא יצאו לדי משכב זכור: והכמים מסירין. שלא נחמדו במשכב זכור וצביה: גמ' מ"ט. לא ילמד רווק סופרים אי נמנע משום דחשיד רווקים אמשכב זכור דמינוקות: אמרו לו לר' יהודה. דמנמינן דלמד לא יישנו עני רווקין בעלית אחת: משום אהתא דיעוקי. אומותיהם של מינוקות שמלויות אללו להביא את צביה לזנית הספר: מי שאין לו אשה. כלל ומסוף אהתא קמא דקאמר רווק שלא נשא אשה נמינוי ואהת ר' אלעזר למימר אפילו היתה לו ומתה אכל יש לו ואינה שרויה אללו מותר או דלמא כו':

הכל לשם שמים: לא ילמד אדם רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים רבי אלעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא יישנו שני רווקין בטלית אחת והכמים מתירים: גמ' מאי מעמא אילימא משום ינוקי התינא אמרו לו לר' יהודה בלא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: אלא רווק משום אמהתא דיעוקי אשה משום אבהתא דיעוקי: ר' אלעזר אומר אף מי שאין בו: איבעיה להו מי שאין לו אשה כלל או דלמא בשאינה שרויה אצלו תא שמע:

תורה אור השלם
1. וק"ו יי' תחילתו כח יעלו אבר בפשרים וירצו ולא יקנו ילכו ולא ייעפו ישעיהו מ לא עוד ינובון בשיבה דשנים ורעבים ויהי: ההלכה צב טו ואברהם זקן קא צמח בך את אברהם פבל: בראשית כ"ד עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתי: בראשית כ"ה

הדרן עלך עשרה יוחסין סופרים ר' יהודה אומר לא ירעה כו': תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: בתנ"י יכל ששקטו עם הנשים לא יתחד עם הנשים ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו רבי שמעון בן אלעזר אומר ראית מומיך היה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי אבא גוריאן איש צדין אומר משום אבא גוריאן לא ילמד אדם את בנו חמר גמול קדר ספן רועה וחגוני שאומנותן אומנות ליסמים רבי יהודה אומר משמו ח' החמרין רובן רשעים והגמלין רובן כשרין הספנין רובן חסידים טוב שברופאים לגיהנם והכשר שבטבחים שותפו של עמלק רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא ושאר כל אומנות אינן כן כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בוקנותו בנערותו מהו אומר וקוי ה' יחליפו כח בוקנותו מהו אומר עוד ינובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל מ' מציונו ששעה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורותי: גמ' תנו רבנן כל שעסקו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים והסריקים והנקורות והרוכלין והגרדיים והספרים והכובסים והגרע והבלן והבורסקי והאין מעמידים מהם לא מלך ולא כהן גדול מאי מעמא לא משום דפסילי אלא משום דזיל אומנותיהו תנו רבנן עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צידוי ורוחו גסה ונתלה ויושב ועינו צרה ועינו רעה אוכל הרבה ומוציא קימעא וחשוד על העריות ועל הגול ועל שפיכות דמים דדרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מאי היא אמר רב יהודה מחמא

הביא את צביה לזנית הספר: מי שאין לו אשה. כלל ומסוף אהתא קמא דקאמר רווק שלא נשא אשה נמינוי ואהת ר' אלעזר למימר אפילו היתה לו ומתה אכל יש לו ואינה שרויה אללו מותר או דלמא כו': בתנ"י כל שעסקו עם הנשים שמלכת אומנותו נעשית לנשים והנשים זריכות לו: לא יסיידה עם שלבו גם כן אלו אומנות ליסמיות עליו ואילו איש אחריה צין שמי נשים תנן (לעיל דף פ:) אכל עם שלש או ארבע שפיר דמי: נקיה וקלה. מפרש בגמ' שפיר: ואל יאמר בלבו אומנותו זו אינה מעשרת אלל יבקש רחמים למי שהעושר שלו: חמר גמול ספן קדר. בעל קרנות. כל אלו אומנות ליסמיות כשלימים דברכים הם נכסים ולוקטים עזים מן הכרמים ופירות ועוד שנשכרים לאדם ומעבדין על תנאס: רועה. בהמות שלו ש שמעבדין לרעות בצדה אחרים: חנוני. מלומד בצאנאה להטיל מים ציין לרורות חטמין: משמו. של אבא גוריאן: החמרים רובן רשעים. מפני ליסמיות: הגמלין רובן רשעים. שפורשין למדברות למקום גדולי חיות וליסמין ויראים לנפשם ומשכדים לצם למקום: הספנין רובן חסידים. שפורשין למקום הסכנה ותמיד הם צרעדה יותר מן הגמלין: טוב שברופאים לגיהנם. אינו ירח מן החולי ואלכלו מאלכל בריאים ואינו משכב לבו למקום ופעמים שהורג נפשות ויש צידו לרפאות העני ואינו מרפא: טוב שצנצנים. ספיקי טריפות צלות לידו וחס על ממונו ומאכילין: אכל הסורה אינה כן. שאף הבא ליד זקנה או ייסורין ואינו יכול לעסוק בה הוא אוכל מתמן שכרה דכתיב עוד ינובון בשיבה: גמ' סורו רע. מנהגו רע. קרבתו רעה להשמדל עמו שיהא סר אליו וצא לצימו: הבורסקי. זרפי זהב העושין לנשים שירין נומים וטבעות: הסריקים. סורק נגדים לנשים פלוקייד"א: הנקורות. מנקרי ריחים של יד שנשים טומנות בהם דתמן כתוצות (דף נט): אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה וטומנת ואופה וממריץ (סס) בריחא דידא: והרוכלין. מוכרין קישוטי בשמים לנשים: והספרים. הנשים ריכות להן צבייל צניעה: והגרע. אומן הממקין דם על שם שמגרע את הדם: הבורסקי. מעבד להם עריות ולנשו ולנעול: והסן. ממתם ממתחלות: מהלך על צידו ורוחו גסה ופסלה וישב שלשתן סימני גאזה אכל אין זו דומה לזו ובוכלן הוא חלוק ממדת הכשרים. תמלה וישב אינו יושב אלל אס כן נסמך או לחוריו על על צידו דרך גאזה וצבייל שהצביות מוסרין נפשן לידו הוא מתגאה: ועינו צרה. בממונו להזיף כלום מפני שהוא מלומד לאכול אלל המקיזין ואינו מלומד להזיף: ועינו רעה. ותן עיניו בצריאים שחלו והיו זריכין לו: אוכל הרבה. שמלומד לאכול עם כמה אנשים בכל יום: ומזיף קימעא. מתן שמאלכו יפה בלחם נקי ובשר שמן שמעעטיס את הזבל שלל אדם מכין לטעודת הקוה מאלכל בריאס: וחשוד על העריות. מתן שהנשים זריכות לו ועסקו עמהן: ועל הגול. שהנשים חגולות מצביהין ונותנות לו: ועל שפיכות דמים. וימנין דשפי ליה לדמא לפחות מרביעיט:

א) [בכתיב טוסף: דתמא. והוא מוספספה דפרקין ה"א] ב) ס"א שאומנותו. א) [בכתיב ובמחיר: אלא אריין איש יידין] ד) [עני תוס' דנה י"ד] ה) [בכתיב טוסף: רוכני] ו) [בכתיב טוסף: כה צניטס] ז) [בכתיב טוסף: וינא] ח) [וינאמא כה: מימרא דרב ז"ע ויש ליישב] ט) [ס"א עסיס, ח] י) [ל' והכרי ערוך] כ) [ל' מוכ בהכרע"ס שיהא אלו פסולין לבי' ואפשר ללא גרס בצריחא ולא כ"ב כ"כ המיי"ט ב"ג"ג פ"א עריות ע"ש רע דהכ"מ דין ו' צ"פ"א מהל' מלכס העמיק כל בצריחא וזו הנוצרה ולא היתה משמטתה וז' זריכין אנו לומר דגם לפני צביה היה הג' צניטס שפליטו מנו דלחא לפניו כהלות מלכס ע"ש צ"ל אין מנמינן מלך ולא כ"ב לא קצב ולא ספר וכו' אכל נוסחא הרמב"ם שיהא לפני הת"ש לא היה כחזק קר ועי' גרש"י שם טו. ד"ה ע"ש נגדיים אנו וכן כנפרי החיזק מזה חק"ש אהת ולא ח"ה י" פי הולך בקומה וקופה] ס) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סא) [בכתיב טוסף: ויהי צניטס] סב) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סג) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סד) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סה) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סו) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סז) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סח) [בכתיב טוסף: ונכתיב] סט) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כ) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כא) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כב) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כג) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כד) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כה) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כו) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כז) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כח) [בכתיב טוסף: ונכתיב] כט) [בכתיב טוסף: ונכתיב] ל) [בכתיב טוסף: ונכתיב] לא) [בכתיב טוסף: ונכתיב] לב) [בכתיב טוסף: ונכתיב] לד) [בכתיב טוסף: ונכתיב] לה) [בכתיב טוסף: ונכתיב]

גליון הש"ס

בתנ"י עשה אברהם אבינו את כל התורה. וינא כה ע"כ ועי' סוף קניס נפי קונטרס סס: בבב"א אין מעבדין מהם לא עין. עי' מיטע פ"א לא שנה ג' דקטריני:

עזי רש"י

פלוקיידי"א פלוקיידי"א ש. טורקו צמר.

מוסף תוספות

א. הואיל ועסקו עם הנשים לבו סג עם אומן בוש משתח. ומינן ה"א"ש. מפני שאין אשה יכולה לשמור תמיד כ"ב ואך הגשמי מוכר שצריכות לו ולכן גם הם מחפשות עליו. מתי ב. כלומר לפי מולו שזכה להיות מולו טוב. א"כ ה"א"ש. ג. ומיהו א"כ למימר דלפעמים המול משתנה לטוב ע"י זכות כמו שהאר היקידם צדק ממורה לאברהם אבינו. שס. ועי' מוס' רש"י ופ"ג דף קנז. קנז בע"ה מפי' קדושין.

אחבת ובפרק אלו מצייאת [ב"מ ל, ב] מוכיחים מוהדעת להם זה בית חייהם. כלומר אומנות. ובירושמי [לעיל פ"א ה"ז] חזי ליה מקרא אחרניה ובחזת בחיים זו אומנות. ואפילו הכי לא ילמדו אומנות עם הנשים, שאומנותו עם הנשים ותנשים אחרת שאסור דהא אין לו אשה כפא. אית דמפרשי שרויה אצלו ואפילו הכי שרו רבנן. מיהו כל זה בתנוקות אבל בגדולות לא ילמד אלא אהתא ומותר. ומתנ"י לא ילמד אדם ומי. כלומר כל אדם חייב למד את בנו אומנות דמוכיח פ"ק דמכילתין [לעיל ל, ב] מקרא ודאה חיים עם האשה אשר

אחבת ובפרק אלו מצייאת [ב"מ ל, ב] מוכיחים מוהדעת להם זה בית חייהם. כלומר אומנות. ובירושמי [לעיל פ"א ה"ז] חזי ליה מקרא אחרניה ובחזת בחיים זו אומנות. ואפילו הכי לא ילמדו אומנות עם הנשים, שאומנותו עם הנשים ותנשים אחרת שאסור דהא אין לו אשה כפא. אית דמפרשי שרויה אצלו ואפילו הכי שרו רבנן. מיהו כל זה בתנוקות אבל בגדולות לא ילמד אלא אהתא ומותר. ומתנ"י לא ילמד אדם ומי. כלומר כל אדם חייב למד את בנו אומנות דמוכיח פ"ק דמכילתין [לעיל ל, ב] מקרא ודאה חיים עם האשה אשר